

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University
Department of Language Training of Foreign Citizens

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної студентської
онлайн-конференції
«Наукова спільнота студентів XXI століття»
7–8 квітня 2021 року**

**IV All-Ukrainian Scientific-Practical Student Online
Conference
«Scientific Community of Students of the 21st Century»
April 7–8, 2021**

Суми
Сумський державний університет
2021

повышения уровня квалификации научных сотрудников, которые осваивают новейшие образовательные методики и информационные технологии, укрепляют международные контакты.

Список литературы

1. Türkmenistanyň daşary işler ministrligi. Bilim <https://www.mfa.gov.tm/ru/articles/8>
2. Аўна Meläýewa. Sanly bilim ulgamy ornaşdyrylýar <https://zamanturkmenistan.com.tm/?p=27569>.

Мартиненко А. В., студентка СФдср-19-2,
м. Суми, Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: *Василенко В.*

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ТА МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРАВНИКА

Сучасний модернізований вектор бакалаврської освіти в Україні спрямований на формування фахової компетентності, у структурі якої важливими для забезпечення ефективної професійної комунікації в обох її формах (усній та письмовій) є термінологічна та мовнокомунікативна компетентності засобами державної (української) і міжнародної (зокрема, англійської) мов.

Здобуття повної вищої освіти зі спеціальності «Правознавство» передбачає опанування студентами мови права, чинних норм української мови з урахуванням нової редакції українського правопису, схваленої 22.05.2019 р. Кабінетом Міністрів України, що в результаті забезпечить якісний рівень як юридичних формулювань з обов'язковою вимогою однозначності, так і перекладу фахових першоджерел і створення на їх основі вторинних текстів (анотацій, рефератів, оглядів), документів, доповідей, презентацій, повідомлень за допомогою термінологічного інструментарію, усталених зворотів сучасної юридичної літератури та абревіатур і з урахуванням нових понять і термінів [3], що запроваджуються внаслідок динамічних тенденцій процесу вдосконалення законодавства України.

Для досягнення цієї мети у ЗВО розробляються навчальні комплекси, що включають термінологічні словники з різних юридичних галузей. Так, для забезпечення ефективності самостійної роботи (яка нині стандартно складає 2/3 усього навчального часу для опанування дисципліни) з мови фаху у Сумській філії Харківського національного університету внутрішніх справ розроблено лексичний посібник словникового типу на матеріалі термінологіки кримінального та кримінально-процесуального права [1; 2].

Загальна модель цього посібника (словникова частина і мовнокомунікативні завдання до неї) є цілісною, чітко структурованою, вмотивованою навчальними цілями, фаховим спрямуванням, обґрунтованою практичними потребами користувачів, відповідною до лінгводидактичних принципів. Типологічні характеристики словникової частини посібника зумовлені його тематичним і мовним критеріями, цільовим призначенням, лінгводидактичними функціями, адресатом, загальним обсягом.

Так, за структурою розмежовано однослівні (терміни-слова) типу укр. *вирок, крадіжка, плагіат* або англ. *sentence, theft, victim* (прості); укр. *злочин, кривосвідчення, правосуддя* та англ. *roadblock, manslaughter, blackmail, hearsay* (композиції) і складені терміни (словосполучення) типу укр. *застережні заходи, фіктивний правочин, орган виконання покарань, слідчий органу досудового розслідування* або англ. *expert appraisal, state secret, criminal court proceeding, commercial litigation*. За мовним походженням терміни представлені питомими, в тому числі гібридної природи (укр. *конфіденційність, осудність, право, правовідносини, суд, фіктивність, хуліганство* або англ. *hearing, mankiller, manslaughter, will, writ, verdict*), і запозиченими з інших природних мов, зокрема, індоєвропейської сім'ї (укр. *адвокат, арешт, прокурор, фальсифікація, хуліган* або англ. *alias, arbitration, malfeasance, summons, surety, warrant*). За

частиномовною природою терміни в словнику переважно є іменниками (укр. *криміналіст, нагляд, недоказовість, невинуватість, підсудність* або англ. *appeal, censure, evidence, testimony*), рідше – прикметниками у складі словосполучень (укр. *досудове слідство, нормативний правовий акт, процесуальна правосуб'єктність* або англ. *intelligence interference, inspected establishment, unlawful threats, written complaint*), дієсловами (укр. *апелювати, легалізувати, скоїти, умтрафувати* або англ. *to abuse, to discharge, to justify, to kidnap, to steal*), прислівниками (укр. *де-факто, де-юре* – англ. *de facto, de jure*).

За семантичною стратифікацією терміни презентовані як загальнонаукові (укр. *закон, норма, процес, форма, функція* – англ. *law, rule, process, form, function*), міжгалузеві (укр. *диспозиція*, англ. *disposition* – юр. і військ.; укр. *імунітет*, англ. *immunity* – мед. і юр.) та вузькоспеціальні, тобто абсолютно специфічні (укр. *алібі, юрисдикція, юстиція* – англ. *alibi, jurisdiction, justice*).

Реєстрові терміни (у словнику подані російською мовою) зафіксовано в їхній вихідній формі: іменники – в називному відмінку однини; дієслова – у формі інфінітива; прикметники – у складі словосполучень, які презентовані у словниково-гніздовий спосіб (за опорним словом). Через скісну ризку подано українські терміни, які паралельно функціонують у

професійній комунікації (*достовірність/вірогідність інформації*). Наголошений голосний в українських термінах позначено курсивом (заявник, судовий строк, хабарник).

У словнику використано морфологічні ремарки для українських термінів і курсивом наведено закінчення родового відмінка однини для іменникових термінів чоловічого роду другої відміни (арештант, *-а*; рекет, *-у*; розшук, *-у*; спільник, *-а*) та для іменникових термінів жіночого роду третьої відміни (безкарність, *-ості*; невинуватість, *-ості*; недбалість, *-ості*; протизаконність, *-ості*; судимість, *-ості*), а також подано позначки про невідмінюваність деяких іншомовних іменникових термінів, їх рід (*алібі, невідм., с.р.*; *досьє, невідм., с.р.*) та число (*правовідносини, множ.*).

Після словникової частини розміщено найуживаніші лексико-граматичні конструкції професійно-ділового мовлення та комплекс практичних завдань, спрямованих на тренінг і контроль актуальних в юридичній комунікації лексичних, морфологічних, орфографічних, акцентуаційних, синтаксичних, пунктуаційних і стилістичних норм сучасної української та англійської мов задля піднесення мовно-термінологічної культури здобувачів бакалаврської освіти у цій галузі. Окрему групу завдань складають творчі, скеровані на розвиток комунікативної компетентності в умовах активного використання галузевої термінолексики, що необхідна для

продуктивного реферування, анотування, перекладу, написання і підготовки доповідей українською та/або англійською мовою на наукові студентські конференції, «круглі столи», форуми.

Отже, запропонована науково-методична робота забезпечуватиме базовий лексикографічний ресурс формування термінологічної та мовнокомунікативної компетентностей, що є провідними у професіограмі правника.

Список літератури

1. Василенко В.А. Термінологія в сучасній правотворчості. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія». Збірник наукових праць. Випуск 43. Том 1. Міжнародний гуманітарний університет. 2019. Вид.-во «Гельветика». Одеса. С. 57-61.

2. Василенко В.А. Міжмовна комунікація у підготовці фахівців правоохоронної сфери // Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (24 - 25 травня 2019 року м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. – Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2019. С.115-118.

3. Онуфрієнко Г.С. Філологічна парадигма сучасної юридичної освіти в Україні // Право і лінгвістика: у 2 частинах. Ч. 1. Сімферополь, 2004. С. 23–26.